

Bilaga: Postmodernismens filosofer

Jean-Jacques Rousseau (1712 - 1778)

Med skriften *Discours sur l'Origine de l'inégalité* inledde Rousseau sitt angrepp på upplysningens grundpelare - förnuftet.

Immanuel Kant (1724 - 1804)

Motupplysningens mest betydande tänkare.

Allt som åskådas i rummet eller tiden, således alla föremål för en för oss möjlig erfarenhet, [är inte] något annat än framträdelser, det vill säga blotta föreställningar, vilka så som de föreställs - som utsträckta väsen eller serie av förändringar - inte har någon existens grundad i sig själv utanför våra tankar. Den oberoende verkligheten utanför våra tankar är det ingen som vet eller kan veta något om.

Friedrich Nietzsche (1844 - 1900)

Nietzsche är kanske mest känd för sina teorier om **övermänniskan** och för sin glödande kritik mot **kristendomen**. Han förordade en estetisk kultur istället för den kristna självupoffringen och **humanismens** moral, därför lanserade han distinktionen mellan **apolloniska och dionysiska ideal**. **Vetenskapen** blev ett av de ämnen han kritiserade hårdast, han menade att den hade tagit kål på både **religionens** ursprungliga andliga betydelse och den **romantiska verklighetsflyende** konsten.

Martin Heidegger (1889 - 1976)

Till sina efterföljare lämnade Heidegger följande slutsatser, som numera, med viss modifikation, har antagits av den postmoderna mittfåran:

- Konflikt, motsättningar och motsägelser utgör verklighetens djupaste sanningar
- Förnuftet är subjektivt och oförmöget att nå fram till sanningar om verkligheten
- Förnuftets beståndsdelar - ord och begrepp - är hinder som måste skalas bort, genomgå destruktion eller på annat sätt avslöjas
- Logiska motsägelser är varken tecken på felaktigheter eller över huvud taget viktiga
- Känslor, särskilt ångslan och ångest och andra dystra känslor, är bättre ledsagare än förnuftet
- Den västerländska filosofitraditionen - platonisk, aristotelisk, lockens eller cartesiansk - som grundar sig på lagen om icke-motsägelser och distinktionen mellan subjekt och objekt är fienden som måste besegras.

Länkar: [Heideggers nazism](#),

Georges Bataille (1897 - 1962)

I *Fascismens psykologiska struktur* från 1933 skrev han: *de fascistiska ledarna, är obestridliga delar av den heterogena existensen. I opposition till demokratiska politiker, vilka i olika länder alla representerar de inneboende plattityderna i det homogena samhället, står Hitler och Mussolini ut som någonting helt annat. Vilka känslor de än [...] må framkalla, är det ändå omöjligt att blunda för den kraft som placerar dem ovanför invånare, partier och till och med lagar: en kraft som stör vardagslunken, denna fredliga men sparsmakade homogenitet som är alltför kraftlös för att överleva.* [Ref 2, p 83]. Batailles argumentation för fascismen nämns emellertid inte alls i Katarina Frostenssons presentation av honom i Dagens Nyheter i maj 1983.

Maurice Blanchot (1907 - 2003)

1989 presenterades Blanchot av Horace Engdal i Dagens Nyheter. *Skrivandet är inte avsett att lämna spår, utan att utsudda genomspåren, att försvinna i skriftens fragmentariska rymd mera definitivt än människan försvinner i graven. Skrivandet kan också betraktas som en förstörelseprocess, men då en förstörelseprocess som förstör "synlig utan förstörelsens larm"* Ingenstans nämndes de inslag i Blanchots levnadshistoria som skulle kunna förklara hans skygghet. [Ref 2, p 84] Blanchot skrev under 1930-talet regelbundet för en rad tidskrifter som stod den franska fascismen nära. [Ref 2, p 85] 1936 skrev han i *Combat: Det är nödvändigt att en revolution äger rum, eftersom man inte kan förändra en regim som kontrollerar allt och som har sina rötter överallt. [...] Det handlar inte om någonting lugnt och säkert utan vad som behövs är tvärtom bristfällig säkerhet. Det är därför som terrorism i nuläget för oss framstår som en metod för*

folkets räddning. Med tanke på artiklar som denna är det inte förvånande att Blanchot efter kriget profilerade sig som författare utan biografi - om vars privatliv och historia inget var känt. [Ref 2, p 89]

Jean-François Lyotard (1924 - 1998)

Till hans mest kända skrifter hör *Det postmoderna tillståndet* (*La condition postmoderne. Rapport sur le savoir*, 1979), som ofta anges som startskottet för [postmodernismen](#). Hans postmodernism har sin grund i studier av [Edmund Husserl](#) och [fenomenologin](#).

Michel Foucault (1926 - 1984)

Alla mina undersökningar går emot idén om universella mänskliga behov [Ref 2, p77]. Sådana behov avfärdas som gammal skåpmat: *Det är meningslöst att tala för, eller emot, förnuft, sanning eller kunskap*. I genusvetenskapen utgick man från Foucaults teorier när man argumenterade för att kategorier som "kön" skapas genom så kallade diskursiva praktiker, det vill säga genom framställningar i vetenskap, journalistik, bildkonst och fiktion. [Ref 2, p 77] Via Foucault blev maktaspekten viktig för att förklara varför de diskurser eller begreppsscheman genom vilka vi uppfattar verkligheten ser ut som de gör. Därmed sattes ett diskutabelt likhetstecken mellan makt och vetande. I likhet med en strukturalistisk Marxist som Louis Althusser, fungerade Foucault som inspiratör för allehanda uppfattningar om att det är via den västliga kunskapsproduktionen som olika former av förtryckande strukturer vidmakthållits, genom att de ojämlika maktrelationerna därmed uppfattas som självklara och naturgivna. [Ref 2, p 77]

Jacques Derrida (1930 - 2004)

Inspirerad av Heidegger, introducerade Derrida [dekonstruktionen](#) av den västerländska [metafysiken](#). Föreställningen om att språket formar världen och att kunskap snarare skapar verkligheten än beskriver den, är länken mellan dekonstruktionen och konstruktivismen [Ref 2, p76]

Sandra Harding (1935 -)

Den amerikanska filosofen Sandra Harding, som sysslat med feminism ur bland annat ett postkolonialt perspektiv, gick så långt som till att karakterisera Newtons "Principia matematik" (1687) som en "våldtäktsmanual" [Ref 2, p63]

Patricia Hill Collins (1948 -)

som varit central i utvecklandet av den intersektionella teorin, påpekat att universitetet traditionellt utmärks av ett systematiskt "upphöjande av elitistiska vita mäns idéer och intressen samt ett korresponderande undertryckande av svarta kvinnors idéer och intressen inom högre utbildning. [Ref 2, p 63]